

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Έννοια της παγκοσμιοποίησης

Συνεχώς αυξανόμενη αλληλεπίδραση οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών σχέσεων σε παγκόσμιο επίπεδο

- Ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών
- Ελεύθερη διακίνηση συντελεστών παραγωγής (κεφάλαιο, εργασία, παροχή υπηρεσιών)
- Σύγχρονη διακυβέρνηση: πολυπλοκότητα σχέσεων εθνικής κυριαρχίας και υπερεθνικών οργανισμών (ΔΝΤ, Παγκόσμια Τράπεζα, Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, ΟΗΕ, ΟΟΣΑ)
- Περιορισμός βαθμών ελευθερίας και εύρους οικονομικής πολιτικής

Χαρακτηριστικά της παγκοσμιοποίησης

- Παγκοσμιοποίηση είναι η αυξανόμενη ενοποίηση των εθνικών οικονομιών σε διευρυνόμενες διεθνείς αγορές.
- Η παγκοσμιοποίηση δεν συνδέεται μόνο με τη διεθνοποίηση αλλά αποτελεί διαδικασία οικονομικής ολοκλήρωσης όπου οι εθνικοί πόροι αποκτούν ολοένα μεγαλύτερη κινητικότητα ενώ οι εθνικές οικονομίες ολοένα μεγαλύτερη αλληλεξάρτηση.
- Η παγκοσμιοποίηση οδηγεί σε *ομογενοποίηση* αλλά και παράλληλα σε *ετερογένεια*.
- Η επιτάχυνση της αλληλεξάρτησης μεταξύ των εθνών-κρατών οδηγεί σε μεγαλύτερη οικονομική/κοινωνική ομογενοποίησή τους (σύγκλιση σε καταναλωτικά πρότυπα, χαρακτηριστικά αγοράς εργασίας, πολιτικές εναρμονισμένων από οργανισμούς)
- Η αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση ενισχύει την 'ιδιαιτερότητα' των τοπικών κοινωνιών και οικονομιών, και τη διάκριση μεταξύ του τοπικού και του παγκόσμιου στοιχείου (niche market).

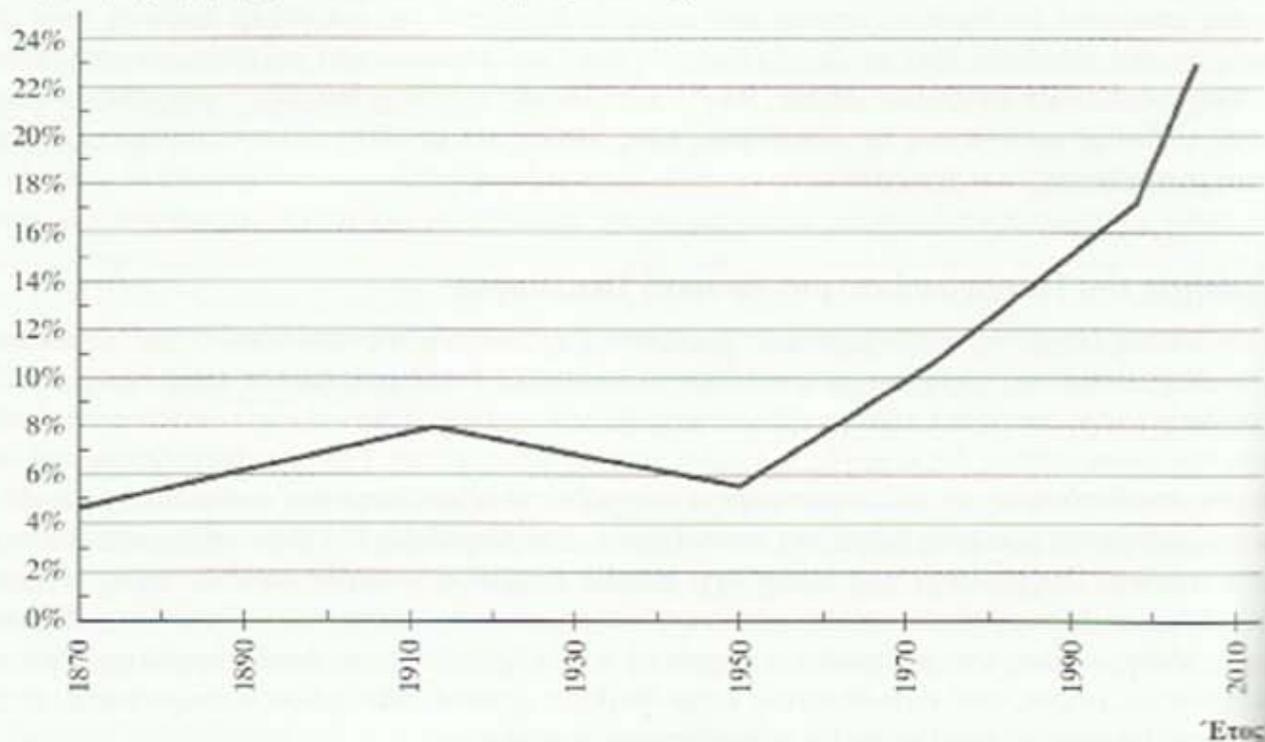
- Μία απόλυτη κλειστή οικονομία αποτελεί αυτή που δεν αλληλεπιδρά με κανέναν τρόπο με άλλες χώρες.
- Η ποσότητα της παραγωγής που παράγεται σε μια κλειστή οικονομία είναι συνάρτηση των διαθέσιμων συντελεστών παραγωγής που έχει συσσωρεύσει κάθε χώρα και του επιπέδου παραγωγικότητάς της.
- Η έννοια της αυτάρκειας χρησιμοποιείται για την απόδοση ενός κλειστού οικονομικού συστήματος.
- Στη ιστορία έχουν υπάρξει αρκετές περιπτώσεις χωρών που αποτέλεσαν ή αποτελούν κλειστές οικονομίες
(Αλβανία κατά το κομμουνιστικό καθεστώς, σήμερα Βόρεια Κορέα, Μιανμάρ με δικτατορικά καθεστώτα).

- Ευκαιρίες (εμπόριο, ανάπτυξη και διάχυση γνώσης, καινοτομίας και σε αναπτυσσόμενες χώρες, οικονομική μεγέθυνση, πρόσβαση σε άλλα αγαθά, μείωση τιμών αγαθών, αποφυγή συγκρούσεων, κοινή περιβαλλοντική συνείδηση)
- Κίνδυνοι (όξυνση ανισοτήτων, περιβαλλοντική υποβάθμιση, όχι κοινούς κανόνες εμπορίου για όλους, εκμετάλλευση εργατικού δυναμικού)

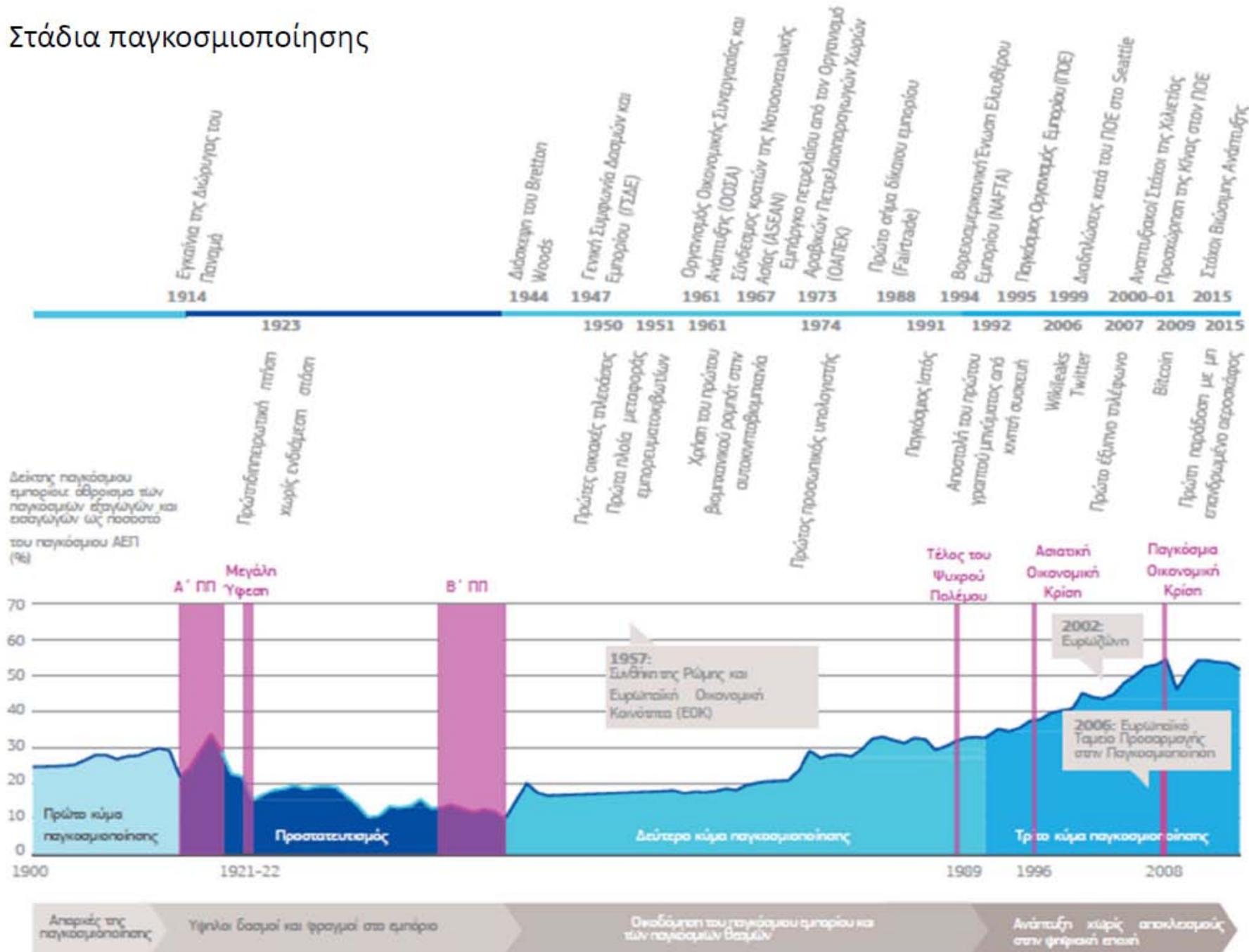
Τάσεις παγκόσμιας ολοκλήρωσης

- Η 1^η περίοδος παγκοσμιοποίησης ξεκίνησε στα μέσα του 19^{ου} αιώνα και κορυφώθηκε λίγο πριν τον 1^ο Παγκόσμιο Πόλεμο.
- 1914-1950 παρουσιάζεται κάμψη στην παγκόσμια ολοκλήρωση (δύο Παγκόσμιοι πόλεμοι, Μεγάλη Ύφεση του 1929).

Παγκόσμιες εξαγωγές σε ποσοστό του παγκόσμιου ΑΕγχΠ

Στάδια παγκοσμιοποίησης

Διαπιστώσεις

- Σταθερή αύξηση του παγκόσμιου εισοδήματος, εμπορίου, επενδύσεων (άμεσων και έμμεσων) και μετανάστευσης
- Τα ποσοστά μεγέθυνσης και κατανομής διαχρονικά και μεταξύ κρατών διαφέρουν
- Υπάρχουν σημαντικές μελέτες συσχέτισης παγκοσμιοποίησης από τη μια μεριά και μεγέθυνσης-ανάπτυξης-κατανομής πλούτου
- Στη διάρκεια της έντονα αυξανόμενης αλληλεξάρτησης λόγω παγκοσμιοποίησης που αρχίζει μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο κάποιες χώρες παρουσιάζουν «αναπτυξιακά θαύματα» και άλλες «αναπτυξιακές τραγωδίες»

Οικονομική Μεγέθυνση (κατά κεφαλή ΑΕΠ) στην παγκόσμια οικονομία, 1820-σήμερα

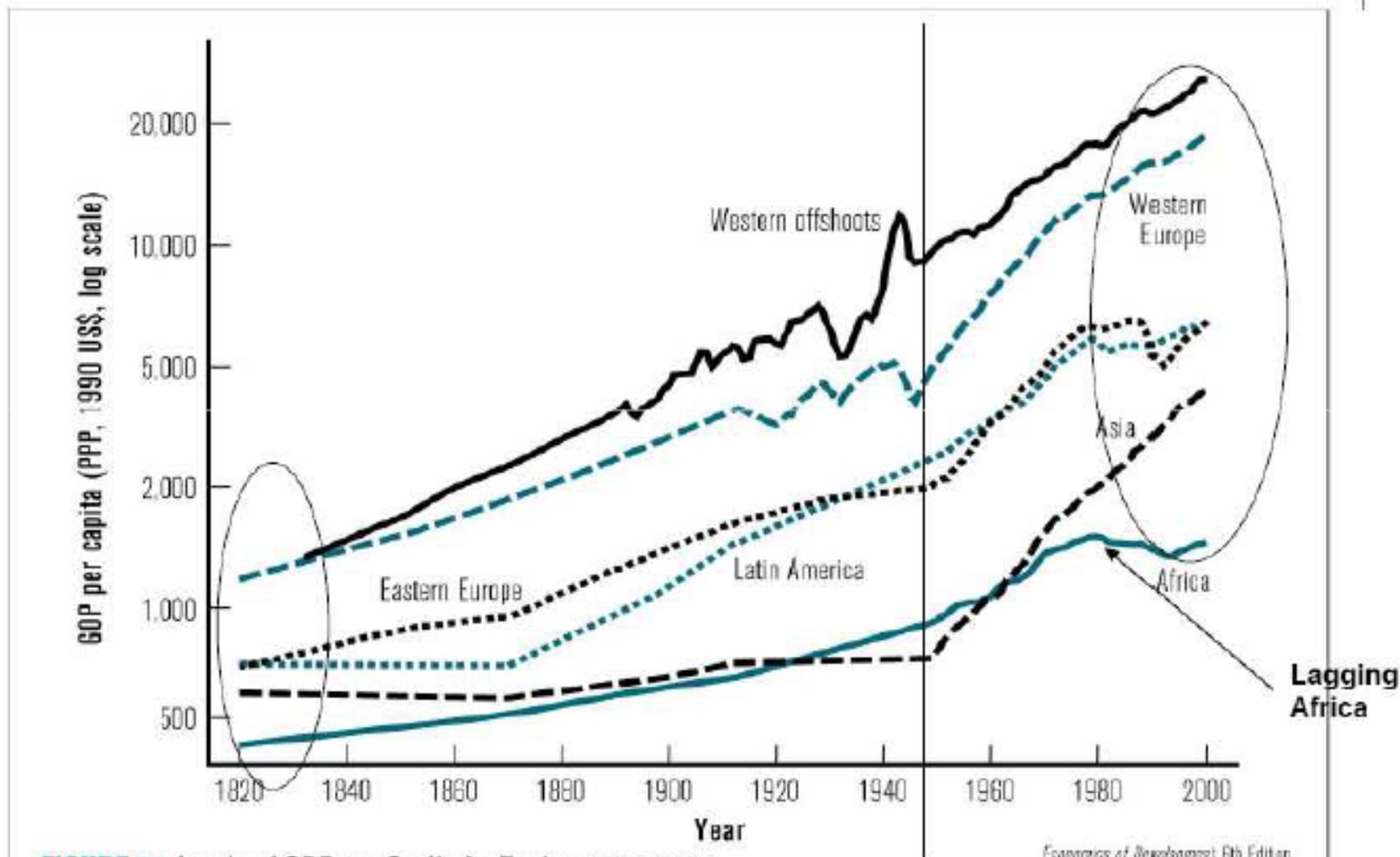
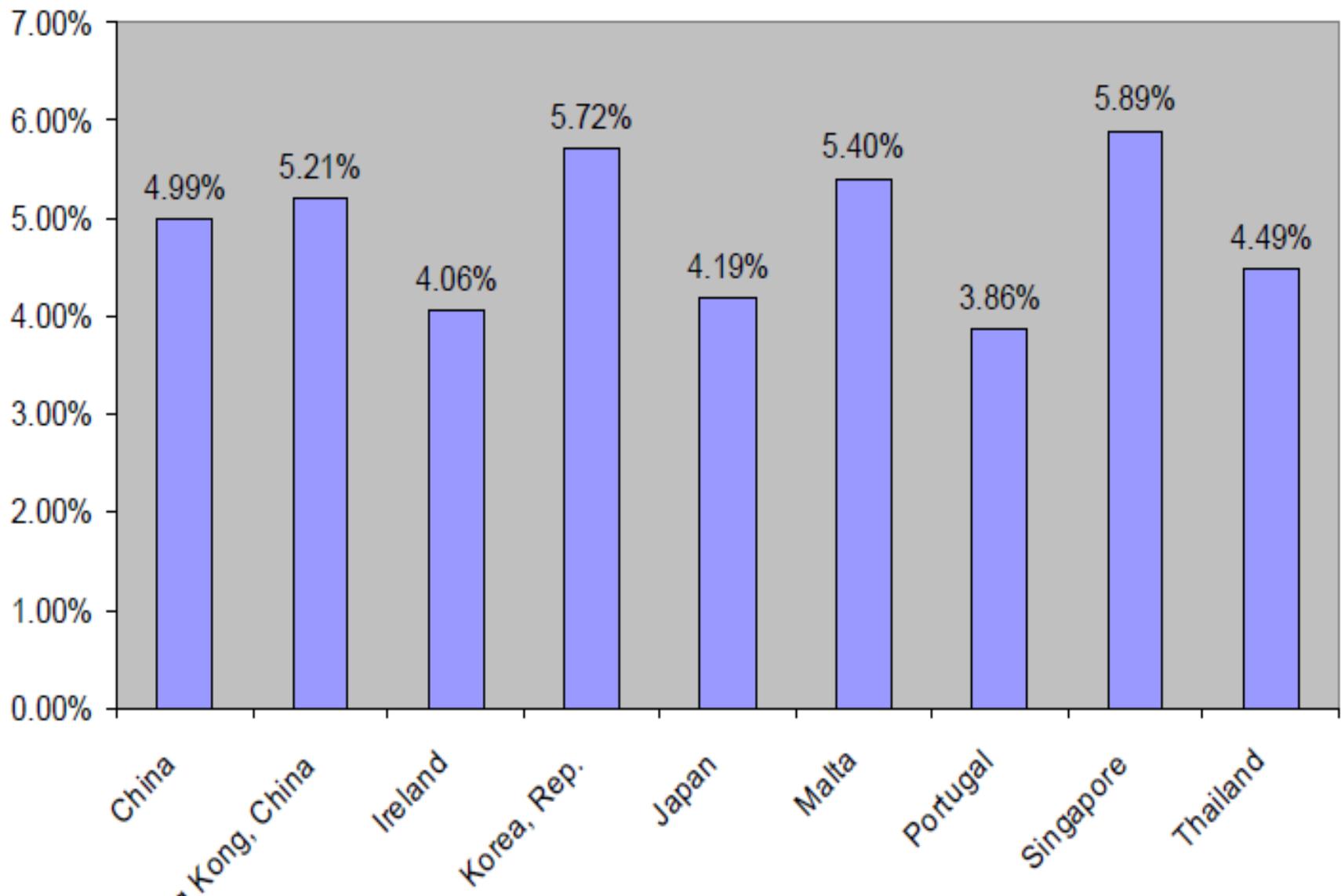

FIGURE 2.1 Levels of GDP per Capita by Region: 1820-2001

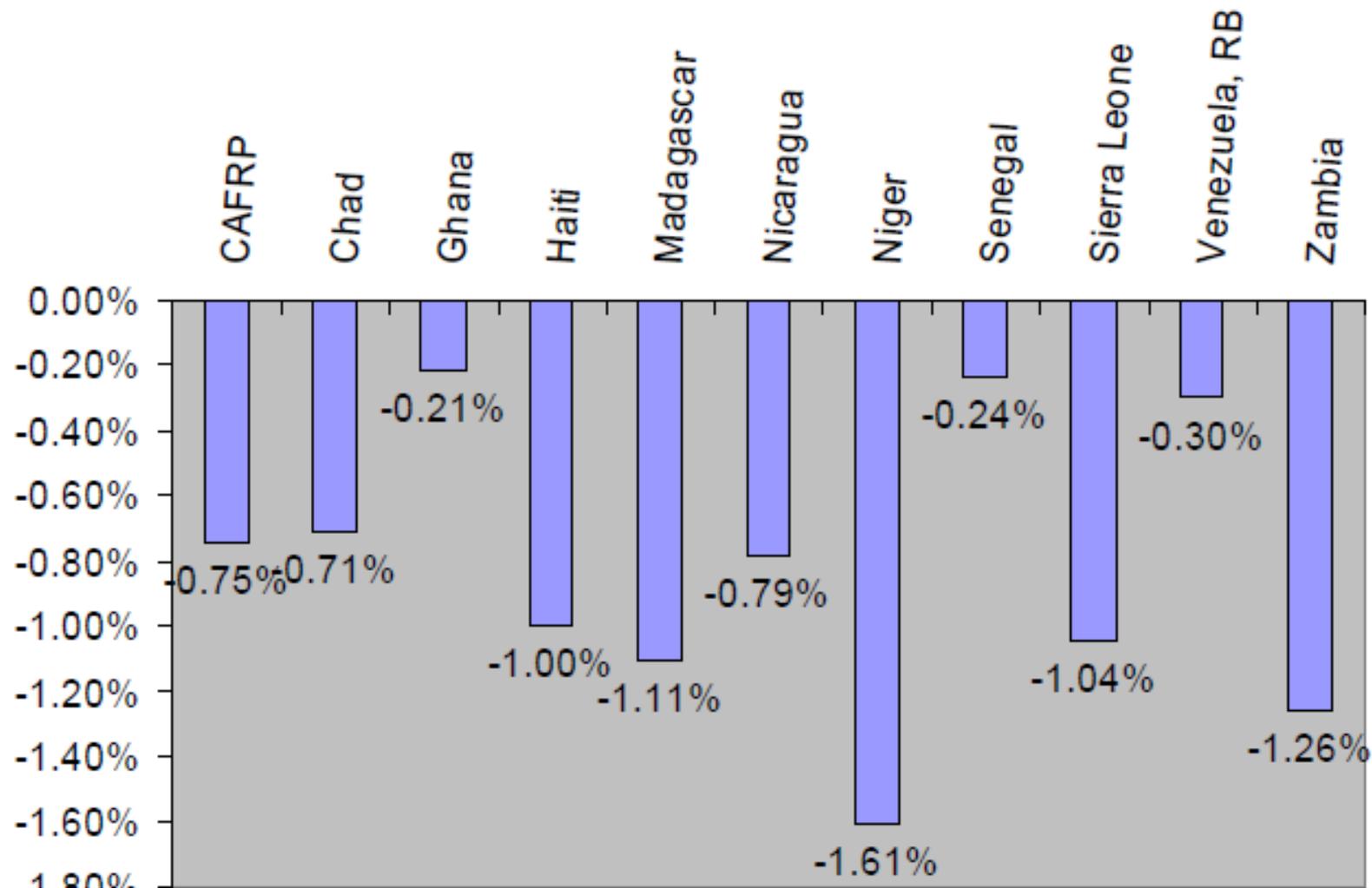
Αναπτυξιακά Θαύματα...

[Ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης, 1960-2000]

Αναπτυξιακές Τραγωδίες...

[Ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης, 1960-2000]

Αιτίες παγκοσμιοποίησης

➤ Τεχνολογικές εξελίξεις

- Έξοδα μεταφοράς. Βελτιώσεις μέσω σιδηροδρόμων και ατμοπλοΐας (1870: σιτάρι 58% πιο ακριβό στο Λονδίνο απ' ό,τι στο Σικάγο, ρύζι 93% πιο ακριβό στο Λονδίνο απ' ό,τι στη Ρανγκούν (Μιανμάρ), το 1913 το χάσμα είχε συρρικνωθεί στο 16% και στο 26% αντίστοιχα). 20^ο αι. περαιτέρω μείωση ναυτιλιακού κόστους μεταφοράς (εισαγωγή εμπορευμάτων σε κοντέινερ και αύξηση αερομεταφορών). Η μείωση του κόστους έχει αποδοθεί από χαρακτηρισμούς: 'end of geography', 'death of distance'.
- Μετάδοση πληροφορίας (1866 τηλεγράφος, τηλέφωνο 1927, διαδίκτυο 1991)
- Αλλαγές στις παραγωγικές μεθόδους: νέα εμπορεύσιμα προϊόντα (πχ πλαστικό), επέκταση παγκόσμιας παραγωγής σε τρόφιμα (πράσινη επανάσταση), αύξηση αποδοτικότητας της παραγωγής (just-in-time methods)
- Μεταβολές στις πηγές ενέργειας, από άνθρακα σε πετρέλαιο και φυσικό αέριο, ενσωμάτωση των εξαγωγικών πετρελαιοπαραγωγικών χωρών στην παγκόσμια οικονομία

- Σχέση πολιτικών εξελίξεων και παγκοσμιοποίησης. Η διάλυση των αυτοκρατοριών και η απαρχή του Ψυχρού Πολέμου συνέβαλλαν στον διαμελισμό του κόσμου και της παγκόσμιας οικονομίας σε 1^ο, 2^ο και 3^ο κόσμο. Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις στην Κίνα, η πτώση του τοίχους του Βερολίνου και η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης συνέβαλλαν στη μείωση των εμποδίων προς την παγκόσμια οικονομική ολοκλήρωση.
- Αλλαγές στην οικονομική πολιτική μέσω μείωσης των περιορισμών στο εμπόριο (μείωση δασμών, σύναψη διμερών και περιφερειακών συμφωνιών, στροφή από πολιτικές υποκατάστασης εισαγωγών σε πολιτικές εξαγωγικού προσανατολισμού) και τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές (μετατρεψιμότητα του συναλλάγματος).

Globalization chronology

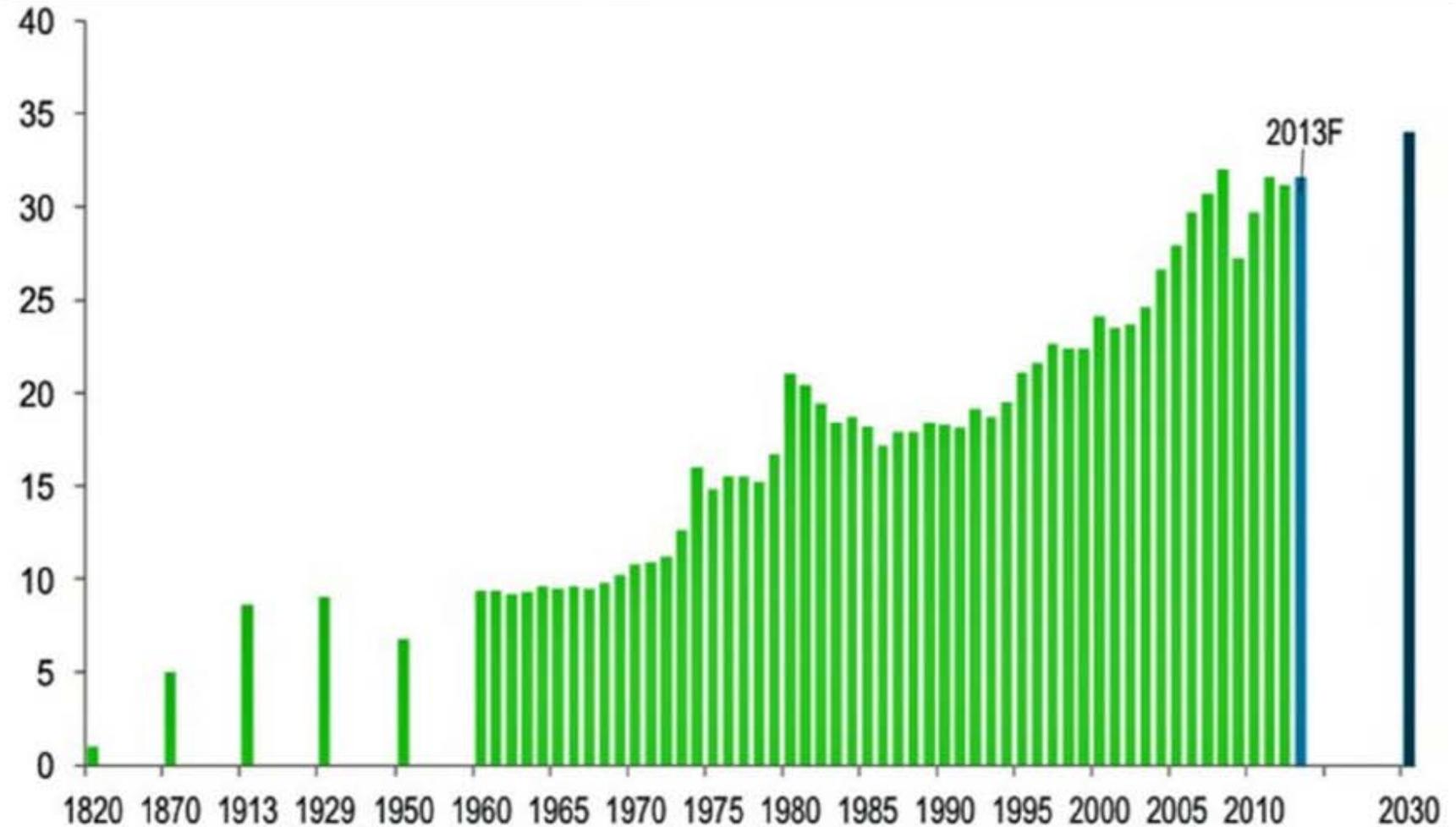
Time	Economic	Political	Technological
1940s	Establishment of the Bretton Woods System, a new international monetary system (1944-71)	Foundation of the United Nations (1945)	Expansion of plastics and fibre products, e.g. first nylon stockings for women (1940)
	Establishment of GATT (1947) entering into force in January 1948	Launch of the Marshall Plan (1948-57), a European recovery programme Founding of the Organization for European Economic Cooperation (1948)	
	Soviet Union establishes the Council for Mutual Economic Assistance (CMEA) for economic cooperation among communist countries (1949-91)	Decolonization starts (1948-1962). Independence of India, Indonesia, Egypt, for example China becomes a socialist republic in 1949	Discovery of large oil fields in the Middle East, especially in Saudi Arabia (1948)
1950s	Treaty of Rome establishes the European Community (1957). EC and the European Free Trade Association (1959) favour west European integration	Korean war (1950-53) Suez crisis (1956)	Increased use of oil from the Middle East in Europe and Japan "Just-in-time" production implemented by Toyota
	Major currencies become convertible (1958-64)	Decolonization in Africa (15 countries become independent between 1958 and 1962)	Increasing usage of jet engines in air transport (1957-72)

Time	Economic	Political	Technological
1960s	• Foundation of the Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC) (1960)		• First person in space (Yuri Gagarin, 1961) and first man on the moon (Neil Armstrong, 1969)
	• Development of the Eurodollar Market in London which contributed to the expansion of international liquidity		• Integrated circuits become commercially available (1961) • Offshore oil and gas production developed
	• Kennedy Round, 6th session of the GATT (1964-69) • Rapid spread of automobiles and highways in the North accelerates demand and shift in fuels consumption (from coal to oil)	• Erection of Berlin Wall (1961) and Cuban missile crisis (1962) highlight sharp confrontation between East and West	• Green Revolution - transforming agricultural production in developing countries (1960s onwards) • First line of Japan's high-speed train system (shinkansen) opened in 1964 • Mont Blanc Road Tunnel (1965)
	• Trade policies of East Asian countries put more emphasis on export-led development than on import substitution • Elimination of last customs duties within EC (1968)		• Increasing usage of containerization in ocean transport (1968 onwards)
1970s	• Departure from US dollar exchange rate gold standard (1971)	• Yom Kippur war (1973) helps to trigger oil price hike	• First single chip microprocessor (Intel 4004) is introduced (1971)
	• Tokyo Round of the GATT (1973-79)	• EU enlargement to nine members (1973)	
	• Oil price "shocks" (1973-74 and 1979) reverse decades of real oil price declines • Rise of Asian newly industrialized countries • China's economic reform (1978)		

1980s	• Volcker Fed successfully extinguishes US inflation	• IBM introduces the first personal computer (1981)	
	• Developing country debt crisis • Mexico starts market reforms and joins the GATT in 1986	• Enlargement of the EU to 12 members • Microsoft Windows introduced (1985)	
	• Louvre Accord promotes stabilisation of major exchange rates (1987)	• Fall of the Berlin Wall (1989)	
1990s	• Indian economic reforms launched in 1991 • Establishment of the North American Free Trade Agreement (1994) • Asian financial crisis (1997)	• Dissolution of the Soviet Union (1991) leads to the formation of 13 independent states	• Eurotunnel opens in 1994 linking the United Kingdom to continent • The number of mobile phones increases due to the introduction of second generation (2G) networks using digital technology • Launch of the first 2G-GSM network by Radiolinja in Finland (1991)
	• Establishment of the WTO (1995) following Uruguay Round (1986-94)		• Invention of the World Wide Web by Tim Berners-Lee (1989) - first web site put online in 1991. Number of internet users rises to 300 million by 2000
	• Adoption of the euro by 11 European countries (1999)	• Maastricht Treaty (formally, the Treaty on European Union) signed (1992)	
2000s	• Dotcom crisis (2001)		• Container ships transport more than 70 per cent of the seaborne trade in value terms
	• China joins WTO (2001)		• Number of internet users rises to 800 million in 2005
	• End of the Multifibre Arrangement (quantitative restrictions of textiles lifted)	• Enlargement of the EU to 27 members	

Συνέπειες της παγκοσμιοποίησης

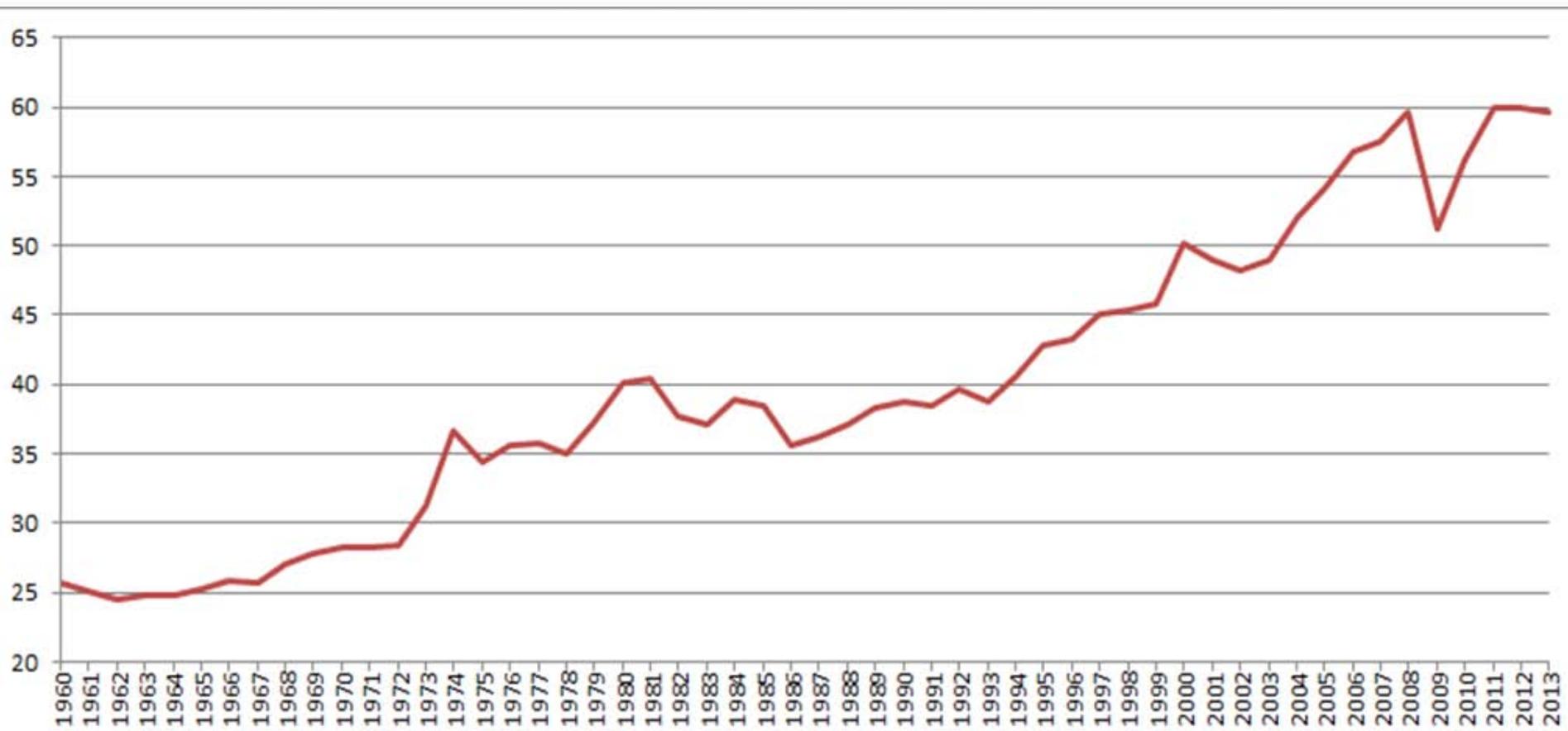
World exports-to-GDP ratio

Source: Angus Maddison, IMF WEO, Standard Chartered Research

Ποσοστό εμπορίου στο παγκόσμιο ΑΕΠ

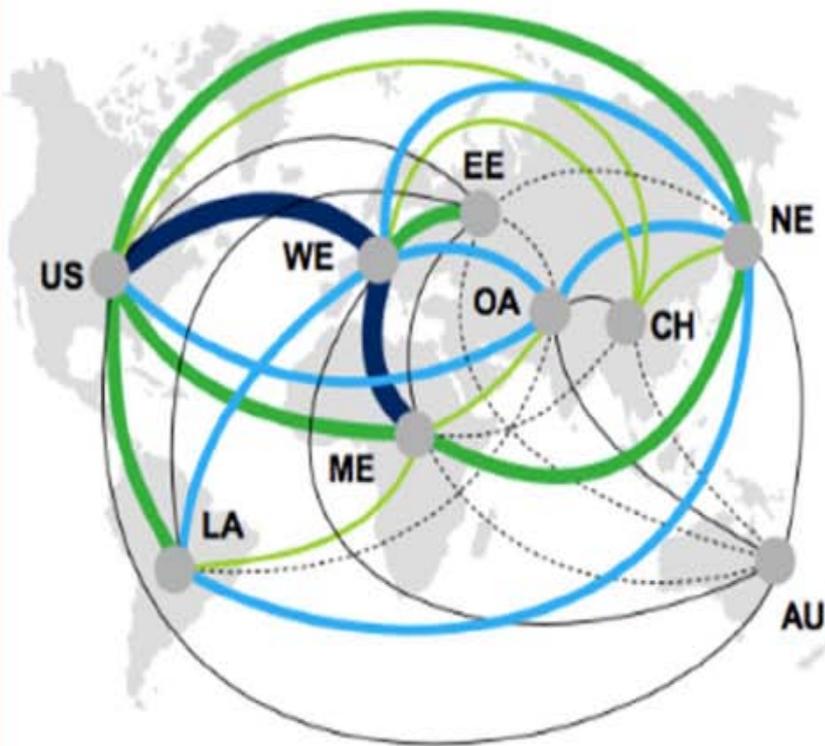
Ως 1913	1930	1960	1990	2013
10%	20%	25%	40%	60%

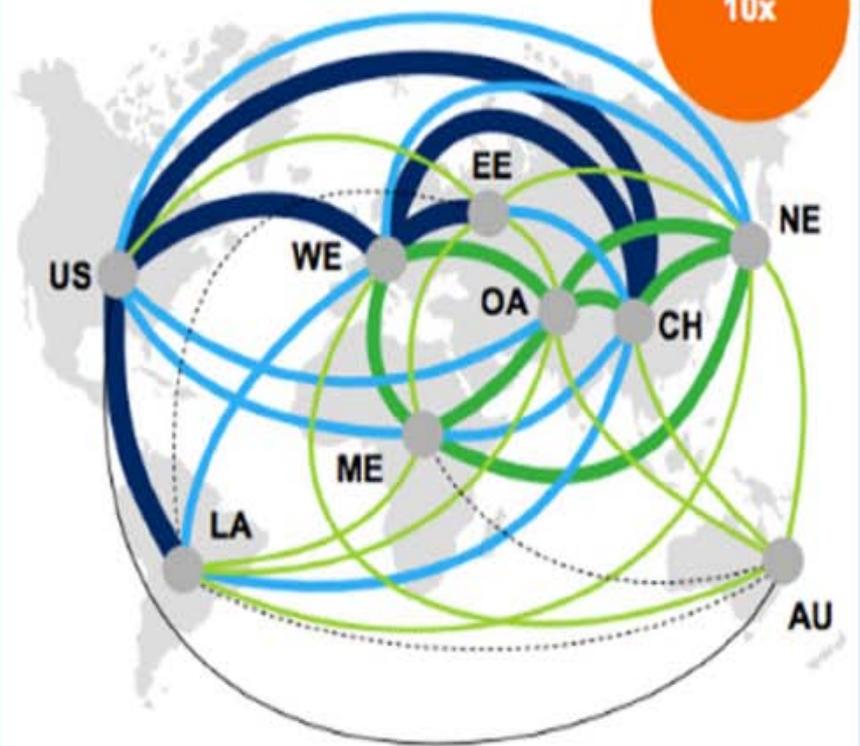
Regions	US	LA	ME	WE	EE	CH	NE	AU	OA
	United States and Canada	Latin America	Africa and Middle East	Western Europe	Eastern Europe and Central Asia	China region	Northeast Asia	Australasia	Other Asia
% of global GDP		0.02–0.05	0.05–0.10	0.10–0.25	0.25–0.50	0.50–1.00	>1.00		

Goods flows

1980
100% = \$1.8 trillion

2011
100% = \$17.2 trillion

Outgoing flows (remittances) of US, 2012

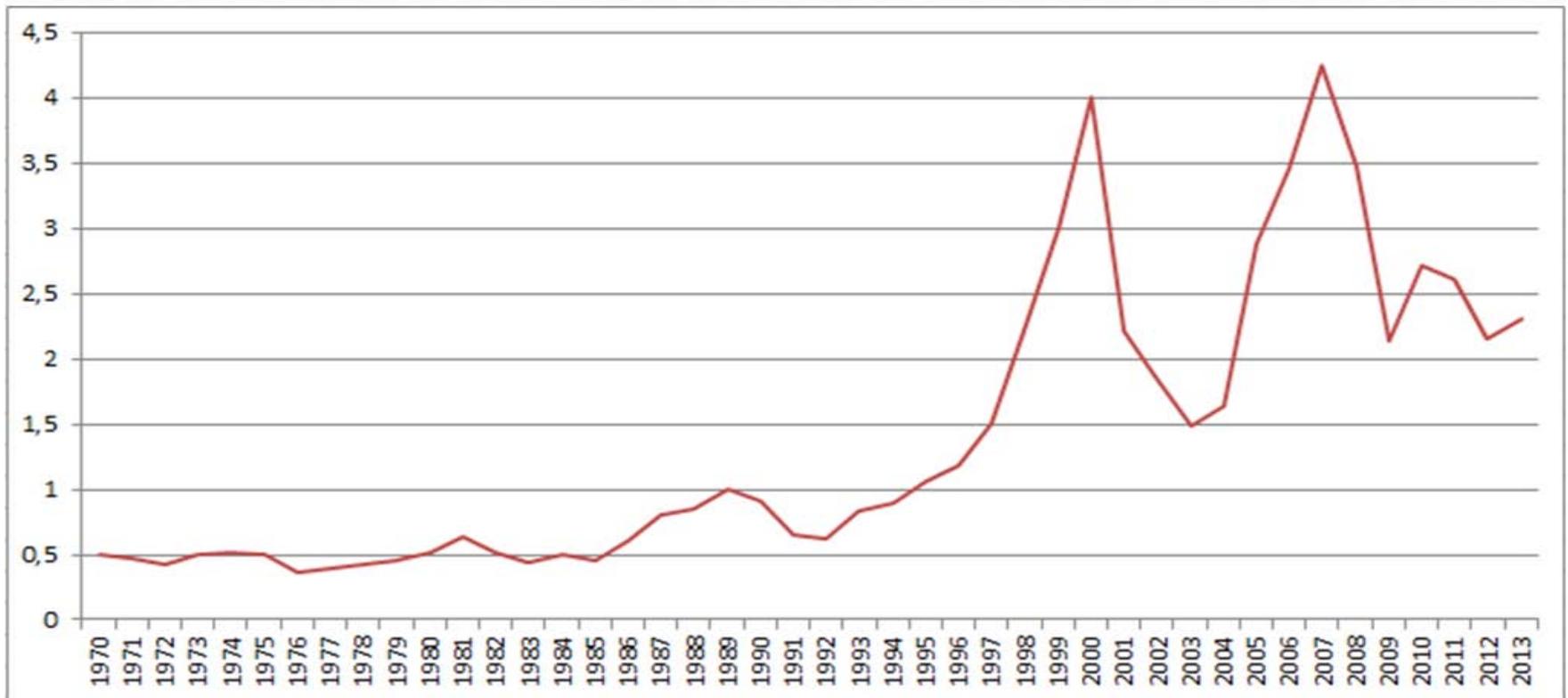

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- ❖ Διεθνές εμπόριο ως παίγνιο θετικού(;) αθροίσματος με αμοιβαία οφέλη (συγκριτικά πλεονεκτήματα) σε αντιπαράθεση με
- ❖ Διεθνές εμπόριο ως άνιση ανταλλαγή με μεγαλύτερο όφελος για τα πιο δυνατά/ανταγωνιστικά κράτη (εξάρτηση, όροι εμπορίου)
- ❖ Τόνωση ανταγωνιστικότητας μέσω αύξησης εμπορίου μεταξύ γειτονικών χωρών με παρόμοιο αναπτυξιακή επίπεδο (εκμετάλλευση οικονομιών κλίμακας και εξειδίκευσης), πχ Ε.Ε., ΝΑΦΤΑ, ASEAN κτλ

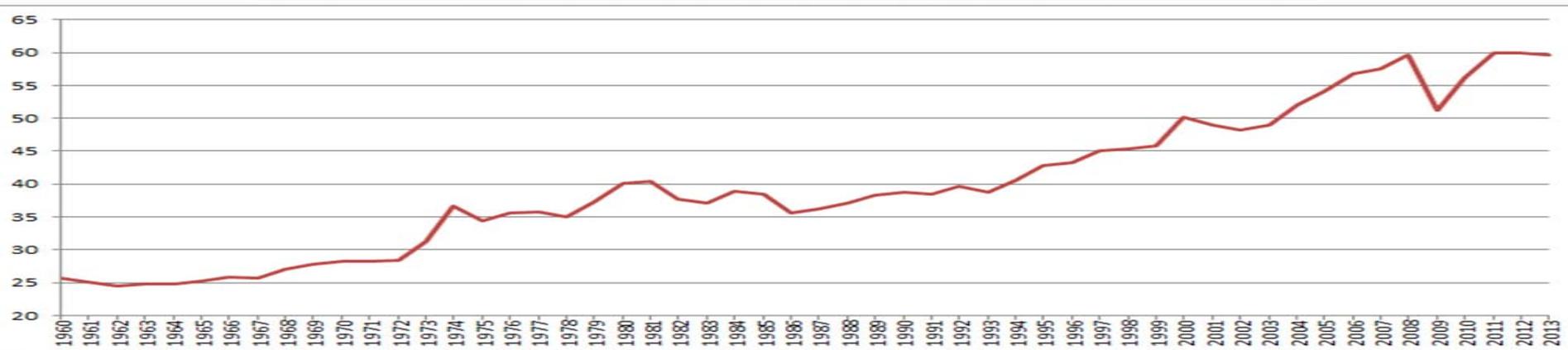
Η σημασία των ΑΞΕ

Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (% παγκόσμιου ΑΕΠ)

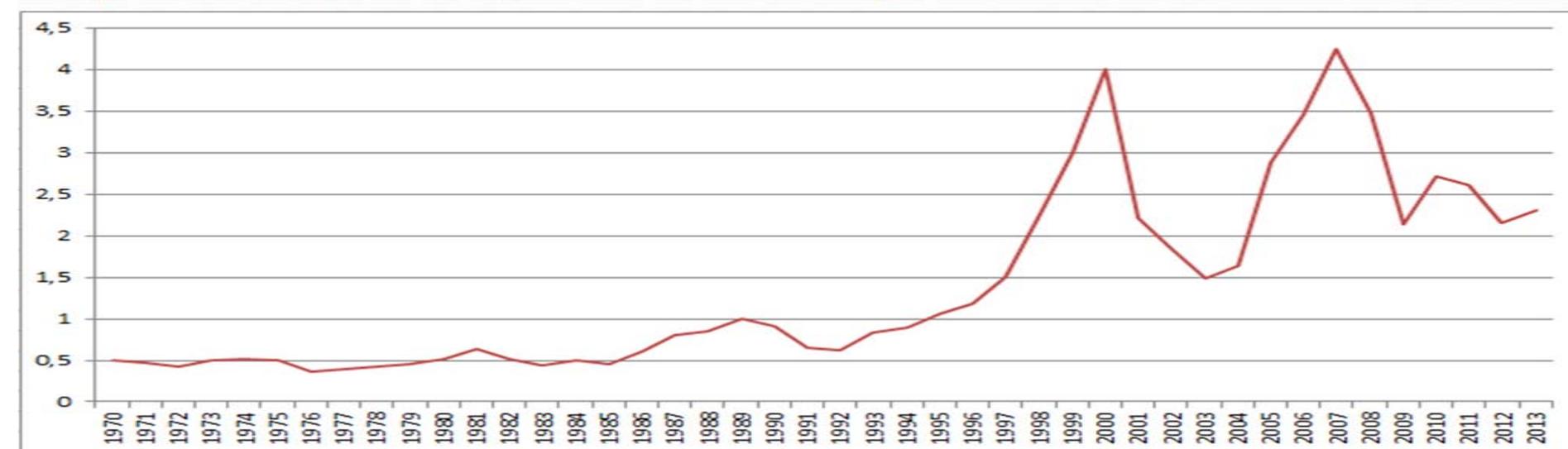
Ποσοστό εμπορίου στο παγκόσμιο ΑΕΠ

Ως 1913	1930	1960	1990	2013
10%	20%	25%	40%	60%

Πηγή: World Bank, 2014

Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (% παγκόσμιου ΑΕΠ)

Πηγή: World Bank, 2014

Ο ρόλος της παγκόσμιας μετανάστευσης

Παγκόσμια μετανάστευση – απόθεμα (εκατομμύρια)

	1990	2000	2010	2013
World	154.2	174.5	220.7	231.5
Developed regions	82.3	103.4	129.7	135.6
Developing regions	71.9	71.1	91	95.9
Africa	15.6	15.6	17.1	18.6
Asia	49.9	50.4	67.8	70.8
Europe	49	56.2	69.2	72.4
Latin America and the Caribbean	7.1	6.5	8.1	8.5
Northern America	27.8	40.4	51.2	53.1
Oceania	4.7	5.4	7.3	7.9

Πηγή: United Nations (2013), *Trends in International Migrant Stock: The 2013 Revision*.

- Γεωγραφικά οι καθαρές μεταναστευτικές ροές έχουνε παραδοσιακά κατεύθυνση την περιοχή της Βόρειας Αμερικής, της Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας, και γενικότερα τις χώρες του ΟΟΣΑ, ενώ τα τελευταία χρόνια, επίσης, αποδέκτες μεταναστευτικών ροών έχουν γίνει ο Αραβικός Κόσμος, η Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική, η Κεντρική Ευρώπη και Βαλτική.
- Μόνο οι χώρες με το υψηλότερο εισόδημα είναι αποδέκτες καθαρών μεταναστευτικών ροών, ενώ όλες οι υπόλοιπες χώρες αποστολείς
- Διαχρονικά παρατηρείται μεγάλη συσσώρευση και συνεχής αύξηση των ποσοστών των αποθεμάτων της παγκόσμιας μετανάστευσης στις αναπτυγμένες οικονομίες (1990=53,37% , 2000=58,6%, 2010=58,76%, 2012= 59,25%)
- Γεωγραφικά τα μεγαλύτερα αποθέματα μεταναστών υπάρχουν στις πιο αναπτυγμένες περιοχές, δηλαδή, στην Ευρώπη, την Ασία και την Βόρεια Αμερική

- Περίπου οι μισοί από όλους τους διεθνείς μετανάστες διαμένουν σε δέκα χώρες.
- 2013:

ΗΠΑ (20% του παγκόσμιου συνόλου)	45,8 εκατομμύρια
Ρωσία	11 εκατομμύρια
Γερμανία	9,8 εκατομμύρια
Σαουδική Αραβία	9,1 εκατομμύρια
Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	7,8 εκατομμύρια
Ηνωμένο Βασίλειο	7,8 εκατομμύρια
Γαλλία	7,5 εκατομμύρια
Καναδάς	7,3 εκατομμύρια
Αυστραλία	6,5 εκατομμύρια
Ισπανία	6,5 εκατομμύρια

Στρατηγικές ανάπτυξης του εμπορίου

Προώθηση εξαγωγών

- Εξωστρεφής πολιτική ανάπτυξης, στρεβλωτικές επιπτώσεις του προστατευτισμού

Υποκατάσταση εισαγωγών

- Αντικατάσταση κυρίως βιομηχανικών καταναλωτικών αγαθών, παρά το αρχικό κόστος προβλέπει ι) μεγάλης κλίμακας παραγωγή με χαμηλό κόστος, και ιι) βελτίωση ισοζυγίου πληρωμών
- Μηχανισμοί: προστατευτικοί δασμοί (φόροι επί των εισαγωγών), ποσοτώσεις (όρια στην ποσότητα των εισαγωγών)

Αρνητικές συνέπειες:

- Αναποτελεσματικές και σπάταλες βιομηχανίες
- Κύριοι δικαιούχοι ξένες εταιρίες, μεταφορά κέρδους εξωτερικό και διάχυση σε μεμονωμένες βιομηχανίες
- Η επέκταση εγχώριων βιομηχανιών εντείνει ανάγκη εισαγωγής κεφαλαιουχικών αγαθών, εντάσεως κεφαλαίου βιομηχανίες απευθύνονται σε υψηλότερης εισοδηματικής κλίμακας αγορά
- Υπερτίμηση της επίσημης συναλλαγματικής ισοτιμίας για ενθάρρυνση τοπικής παραγωγής με εισαγωγή φτηνών αγαθών αλλά αύξηση τιμών των εξαγωγών
- Νηπιακές βιομηχανίες στάσιμες

Θετικές συνέπειες:

- ο Δασμοί ως σημαντική πηγή εσόδων
- ο Βελτίωση του χρέους και του ισοζυγίου πληρωμών
- ο Δημιουργία βιομηχανικής αυτάρκειας
- ο Βελτίωση ανταγωνιστικότητας

Ανάγκη εμπορικής συνεργασίας μεταξύ αναπτυσσόμενων χωρών

- Σημασία ενδοκλαδικού εμπορίου
- Μορφές εμπορικών σχέσεων
- Προτιμησιακή Εμπορική Περιοχή: μειωμένοι δασμοί μεταξύ συγκεκριμένων χωρών
- Ζώνη ελεύθερων συναλλαγών: μορφή οικονομικής ολοκλήρωσης ελεύθερου εμπορίου μεταξύ των κρατών-μελών με ελεύθερη επιλογή εξωτερικού δασμολογίου
- Τελωνειακή ένωση: μορφή οικονομικής ολοκλήρωσης όπου υπάρχει απελευθέρωση των εσωτερικών συναλλαγών στα κράτη-μέλη και κοινό εξωτερικό δασμολόγιο
- Κοινή αγορά: μορφή οικονομικής ολοκλήρωσης με ελεύθερο εσωτερικό εμπόριο στα κράτη-μέλη, ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων και κεφαλαίων και κοινό εξωτερικό δασμολόγιο.

- Από την Παγκοσμιοποίηση στην
.....Απο-Παγκοσμιοποίηση;;;;;;;

Από-Παγκοσμιοποίηση De-Globalization

Τι τρέχει με την παγκοσμιοποίηση; Επί δεκαετίες, ο αυξανόμενος όγκος των διασυνοριακών εμπορικών συναλλαγών και οι κινήσεις κεφαλαίων είχαν ως αποτέλεσμα υψηλούς αναπτυξιακούς ρυθμούς. Ωστόσο, κάτι αξιοσημείωτο συμβαίνει πλέον. Οι ρυθμοί αύξησης των εμπορικών συναλλαγών και της κίνησης κεφαλαίων επιβραδύνονται και σε ορισμένες περιπτώσεις μειώνονται.

Πώς ορίζεται το φαινόμενο?

Τι ενδείξεις υπάρχουν?

Πρόσφατη μελέτη του ΔΝΤ που αφορά στην ανάλυση της κατάστασης της παγκόσμιας οικονομίας διαπιστώνει τα παρακάτω: **Χώρες με εθνικό νόμισμα και οικονομίες προσανατολισμένες στην εσωτερική αγορά αντιστάθηκαν αποτελεσματικότερα στη διεθνή καπιταλιστική κρίση.** Ακόμη περισσότερο: εκτιμάται ότι η επιβολή ενός είδους περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων για κάποιες χώρες και για ορισμένο χρονικό διάστημα θα μπορούσε να αντιστρέψει το κλίμα ύφεσης και να δώσει ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη.

Τις εκτιμήσεις αυτές τις τεκμηριώνουν στο γεγονός ότι διαφαίνεται, αργά αλλά σταθερά, μια τάση που δείχνει **"αντιστροφή" της ροής κεφαλαίων και επενδύσεων από τις διεθνείς προς τις εσωτερικές αγορές** καθώς παρατηρείται μια επιβράδυνση, ακόμα και μείωση της κίνησης κεφαλαίων εκτός συνόρων, η οποία επί δεκαετίες ενίσχυε την καπιταλιστική ανάπτυξη σε διάφορα σημεία του κόσμου.

Η τάση αυτή χαρακτηρίζεται ως μια διαδικασία 'από-παγκοσμιοποίησης'.

Προσοχή στους όρους: «κίνημα αντιπαγκοσμιοποίησης» και το οποίο κατά την ωρίμανσή του αυτοπροσδιορίστηκε ως «κίνημα εναλλακτικής παγκοσμιοποίησης».

- Ως παραδείγματα “απο-παγκοσμιοποίησης” μπορούν να αναφερθούν μια σειρά σημαντικές νέες επενδύσεις στον τομέα της βιομηχανικής παραγωγής στις ΗΠΑ από αμερικανικές εταιρείες υψηλής τεχνολογίας που μέχρι πρότινος ήταν οι "στυλοβάτες" του outsourcing.
- Έτσι η Apple έχει αποφασίσει να προχωρήσει σε επένδυση 100 εκατομμυρίων δολαρίων για να επαναφέρει ένα μέρος της παραγωγής υπολογιστών Mac στην Αμερική.
- Επίσης, η General Electric σχεδιάζει να “επαναπατρίσει” από την Ασία ένα μέρος της παραγωγής της, δίνοντας νέα ζωή στο βιομηχανικό πάρκο της στο Λουσβίλ του Κεντάκι, που κάποτε αποτελούσε το περήφανο τέκνο της αμερικανικής βιομηχανίας και το 1973 απασχολούσε 23.000 εργαζόμενους.
- Επίσης η GE σχεδιάζει να "επαναπατρίσει" από την Κίνα και το Μεξικό την παραγωγή οικιακών ηλεκτρικών συσκευών και μικροσυσκευών όπως ηλεκτρικοί βραστήρες και ψυγεία. Ο αριθμός των Αμερικανών που θα εργάζονται στις εγκαταστάσεις του Λουσβίλ υπολογίζεται να φτάσει τις 4.000 εφέτος, αριθμός που αντιστοιχεί σε αύξηση προσωπικού κατά 90% σε σχέση με το 2011!
- Και δεν είναι μόνον η GE που ξαναγυρίζει στην Αμερική. Η γνωστή πολυεθνική εταιρεία ανελκυστήρων Otis πρόκειται επίσης να μεταφέρει μέρος της παραγωγής της από το Μεξικό στη Νότια Καρολίνα.

“Ακριβοί” Κινέζοι

- Η “απο-παγκοσμιοποίηση” δεν είναι βεβαίως κάτι παράδοξο ή ανεξήγητο.
- Σύμφωνα με αναλυτές, είναι το αποτέλεσμα της σταδιακής αύξησης του κόστους εργασίας στην Ασία, σε συνδυασμό με την αντίστοιχη μείωσή του στις ΗΠΑ. Έτσι, οι αμερικανοί αναλυτές προβλέπουν “αναγέννηση” της βιομηχανικής παραγωγής στις Ηνωμένες Πολιτείες τα επόμενα χρόνια καθώς το πλεονέκτημα (για τις αμερικανικές εταιρείες) του χαμηλού κόστους εργασίας της Κίνας, έχει πλέον διαβρωθεί. Πχ: Το 2000 οι αμοιβές των εργατών στα κινεζικά εργοστάσια ήταν κατά μέσο όρο 52 σεντς την ώρα. Όμως, τα διψήφια ποσοστά ετήσιας μισθολογικής αύξησης που δίνονται στους Κινέζους ανέβασαν τον μέσο όρο κόστους της κινέζικης εργατοώρας στις βιομηχανίες υψηλής εξειδίκευσης στα 6 δολάρια το 2015.
- Αν και οι μισθοί των βιομηχανικών εργατών στις ΗΠΑ παρά την συρρίκνωσή τους παραμένουν κατά μέσο όρο στα 19 δολάρια την ώρα, υπάρχουν κι άλλοι παράγοντες πέρα από το μισθολογικό κόστος που μπορούν να ευνοήσουν μακροπρόθεσμα την κερδοφορία των αμερικανικών εταιρειών. Δεν είναι άλλοι από τη μεγαλύτερη παραγωγικότητα λόγω της αύξησης της αυτοματοποίησης ή τη φθηνή ενέργεια του φυσικού αερίου. Ένας πρόσθετος λόγος επαναπατρισμού των αμερικανικών επιχειρήσεων είναι και το ότι οι υψηλότερες τιμές του πετρελαίου έχουν αυξήσει το τελευταίο διάστημα τους ναυτιλιακούς ναύλους για τις εισαγωγές προϊόντων απ' την Κίνα και τις άλλες χώρες της Ασίας.

Βάσει των εκτιμήσεων, το συνολικό πλεονέκτημα για τις αμερικανικές επιχειρήσεις από το χαμηλό μισθολογικό κόστος της Κίνας έχει περιοριστεί στο 7% το 2015.

Την ίδια στιγμή οι ΗΠΑ θα διατηρήσουν το σημαντικό πλεονέκτημα ανταγωνιστικότητας έναντι των άλλων ανεπτυγμένων βιομηχανικών χωρών της Δύσης με 15% χαμηλότερο εργατικό κόστος έναντι της Γαλλίας και της Γερμανίας, 21% έναντι της Ιαπωνίας και 8% έναντι της Βρετανίας.

Αυτό, λένε οι ειδικοί, θα καταστήσει την Αμερική μια πιο "έλκυστική πλατφόρμα (βιομηχανικής) παραγωγής" επιφέροντας μείωση των εισαγωγών και ταυτόχρονη ενίσχυση των εξαγωγών.

Συνώνυμη της έννοιας 'Απο-παγκοσμιοποίησης είναι η θεωρία της «μετά την ανάπτυξη οικονομίας» (Post-wachstumsökonomie/Post-growth economy).

Όλο και περισσότερο οικονομολόγοι πιστεύουν ότι η ανάπτυξη άγγιξε τα όριά της. Άρα τίθενται τα εξής ερωτήματα:

- Ποιά θα ήταν τα χαρακτηριστικά μιας οικονομίας πέραν της συνεχούς ανάπτυξης;
- Ποιές αλλαγές, ποια μοντέλα παραγωγής και διακίνησης πρέπει να ακολουθήσει;
- Ποιές είναι οι διαδικασίες και οι πολιτικές που μας οδηγούν σε μια νέα οικονομική τάξη πραγμάτων; Μια νέα οικονομική τάξη πραγμάτων που θα μπορεί χωρίς συνεχή ανάπτυξη να διασφαλίζει τα εχέγγυα για κοινωνική γαλήνη;

- Στην ουσία προτείνεται η δραστική μείωση από τους πολίτες της κατανάλωσης ενέργειας, της παραγωγής και κατανάλωσης διαφόρων περιττών προϊόντων, της κατασπατάλησης νερού και υδάτινων πόρων, ο περιορισμός των απορριμμάτων.
- Πρόκειται για συμπεριφορές φιλικές προς το περιβάλλον και το κλίμα, που οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια όχι σε μια συνεχή ανάπτυξη, αλλά σε μια βιώσιμη ανάπτυξη.

Δίκαιο και Αλληλέγγυο Εμπόριο - Fair Trade Hellas

1 ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΣΕ ΜΗ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΓΟΥΣ

2 ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

3 ΔΙΚΑΙΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

4 ΔΙΚΑΙΗ ΠΛΗΡΩΜΗ

5 ΟΧΙ ΠΑΙΔΙΚΗ ή ΚΑΤΑΜΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

6 ΟΧΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ, ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ, ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

7 ΚΑΛΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

8 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

9 ΠΡΟΘΨΗΝΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

10 ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

10
ΑΡΧΕΣ
ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ &
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΟΥ
ΕΜΠΟΡΙΟΥ

- Οι ρίζες του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου βρίσκονται σε δράσεις εκκλησιών στις βόρειες χώρες στα τέλη του 1940, με στόχο την ανακούφιση των ανθρώπων σε πολύ φτωχές κοινότητες. Στόχος τους ήταν να προσφέρουν ανακούφιση σε πρόσφυγες και σε άλλες κοινότητες ανθρώπων χτυπημένες από τη φτώχεια, πουλώντας τις χειροτεχνίες τους στις Βόρειες αγορές. Οι Οργανώσεις Εναλλακτικού Εμπορίου (ATOs) προσέφεραν μεγαλύτερες απολαβές στους παραγωγούς του αναπτυσσόμενου κόσμου μέσω του άμεσου εμπορίου και των δίκαιων τιμών. Το πρώτο επίσημο κατάστημα "δίκαιου και αλληλέγγυου εμπορίου" το οποίο πουλούσε αυτά και διάφορα άλλα είδη άνοιξε το 1958 στις Ηνωμένες Πολιτείες.
- Στην Ευρώπη, στα τέλη του 1950, η Oxfam UK άρχισε να πουλά στα μαγαζιά τις χειροτεχνίες Κινέζων προσφύγων και το 1964 δημιούργησε τον πρώτο Οργανισμό Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου. Ταυτόχρονα, Ομάδες του Τρίτου Κόσμου από τη Δανία άρχισαν να πουλάνε ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο με το μήνυμα: "Αγοράζοντας ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο προσφέρετε στους ανθρώπους στις φτωχές χώρες μια θέση στον ήλιο της ευημερίας". Αυτές οι ομάδες άνοιξαν το 1969 το πρώτο "Κατάστημα του Τρίτου Κόσμου". Τα Καταστήματα του Κόσμου (ή καταστήματα δίκαιου και αλληλέγγυου εμπορίου όπως αποκαλούνται σε άλλα μέρη του κόσμου) έχουν παίξει κρίσιμο ρόλο στο κίνημα του δίκαιου και αλληλέγγυου εμπορίου. Όχι μόνο ιδρύουν σημεία πώλησης, αλλά επίσης είναι πολύ ενεργά στην αφύπνιση συνειδήσεων μέσω εκστρατειών.

- Το 1967 ιδρύθηκε το εισαγωγικός οργανισμός Fair Trade Organisation και την επόμενη χρονιά πραγματοποιήθηκε το δεύτερο συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη, με σύνθημα “Trade, Not Aid” (Εμπόριο, Όχι Βοήθεια). Με αυτή την προσέγγιση τονίστηκε η καθιέρωση δίκαιων εμπορικών σχέσεων Βορρά-Νότου.
- Το 1970 σε πολλές χώρες της Ασίας, της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής αναγνωρίστηκε η ανάγκη για οργανώσεις δίκαιου marketing οι οποίες θα υποστήριζαν μη προνομιούχους παραγωγούς.
- Στο τέλος του 1980 η επωνυμία Fair Trade αναγνωρίζεται παγκόσμια ενώ η μεγάλη καταναλωτική αύξηση των προϊόντων τους σημειώνεται τη δεκαετία του 90.
- Το 1987 οι οργανώσεις αποφάσισαν να ιδρύσουν τον Παγκόσμιο Οργανισμό Δίκαιου Εμπορίου - WFTO.

- Εστιάζει ιδιαίτερα στις εξαγωγές από αναπτυσσόμενες χώρες προς τις αναπτυγμένες, σε είδη όπως προϊόντα χειροτεχνίας, καφέ, κακάο, ζάχαρη, τσάι, μπανάνες, μέλι, βαμβάκι, κρασί, φρούτα, σοκολάτα, άνθη και χρυσό.
- Σήμερα περισσότεροι από 1 εκατομμύριο μικροί παραγωγοί σε περισσότερες από 50 αναπτυσσόμενες χώρες συμμετέχουν στην Παγκόσμια Οργάνωση για το Δίκαιο Εμπόριο. Τα κριτήρια συμφωνήθηκαν το 2009 στη Χάρτα των Αρχών του Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου.
- Αυτά είναι η πληρωμή δίκαιης τιμής στον παραγωγό, δηλαδή τιμή που έχει συμφωνηθεί μέσα από διάλογο και συμμετοχή των παραγωγών στη διαπραγμάτευση, οι εμπορικές σχέσεις με όρους που καλύπτουν όχι μόνο το κόστος παραγωγής αλλά περιλαμβάνουν προκαταβολή για να αποτραπεί η χρεοκοπία των μικρών παραγωγικών οργανισμών, η ισότητα των φύλων ώστε η εργασία των γυναικών να εκτιμάται κατάλληλα και να ανταμείβεται, οι αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας, η κατάργηση της παιδικής εργασίας, η προστασία του περιβάλλοντος, η ανάπτυξη ικανοτήτων και ενδυνάμωση των κοινοτήτων των παραγωγών, η διαφάνεια, η υπευθυνότητα και η δημοκρατία.
- Επιλέγοντας ένα προϊόν Δικαίου Εμπορίου, επιλέγουμε ένα προϊόν πιο φιλικό προς τον άνθρωπο και προς το περιβάλλον— με μικρότερο κοινωνικό και περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

- Τα προϊόντα Δίκαιου και Αλληλέγγυου Εμπορίου (fair trade) έχουν γίνει παγκόσμια τάση, με ολοένα περισσότερους καταναλωτές να τα προτιμούν, γεγονός που έχει επηρεάσει την στρατηγική μεγάλων βιομηχανιών από τον κλάδο των τροφίμων και των καταναλωτικών προϊόντων.
- Ενδεικτικό αυτής της μετατόπισης των επενδύσεων R&D σε συνέχεια της υψηλής ζήτησης που χαίρουν τα προϊόντα τα οποία είναι τοποθετημένα στην αγορά με ένα ηθικό προφίλ, είναι ότι **τα λανσαρίσματα νέων προϊόντων αυτής της κατηγορίας το 2016 ήταν αυξημένα κατά 34%**.
- Στην πρόσφατη έκθεση τροφίμων της Κολωνίας στη Γερμανία, την Anuga, την μεγαλύτερη στον κόσμο, από τις 7.400 εταιρείες που παρουσιάστηκαν σχεδόν 800 ήταν εταιρείες που παράγουν ή/και διανέμουν προϊόντα που φέρουν πιστοποιήσεις περί ηθικού επιχειρείν. Ειδικοί αναλυτές εκτιμούν ότι το κίνημα του δίκαιου εμπορίου θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ο κύριος καταλύτης για την εκτόξευση της ζήτησης για προϊόντα τα οποία παράγονται με μεθόδους που δεν βλάπτουν το περιβάλλον, δεν κακοποιούν ζώα και δεν εκμεταλεύονται ανθρώπους. Οι συνθήκες παραγωγής των προϊόντων δίκαιου εμπορίου θα πρέπει να εξασφαλίζουν στους παραγωγούς εισόδημα με το οποίο να μπορούν να ζουν με αξιοπρέπεια.